

УДК 342.721

DOI: 10.31359/2079-6242-2018-35-1-132

КОЖНА ЛЮДИНА МАЄ ПРАВО НА СВОБОДУ (КОНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ)

В. С. Олійник, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права Академії Державної пенітенціарної служби України

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Дослідження конституційного права особи на свободу постійно знаходиться в полі зору науковців і має важливе теоретичне і практичне значення в науці конституційного права. Конституційне право на свободу як система конституційних можливостей людини є актуальною темою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню конституційного права на свободу в широкому його розумінні в юридичній літературі приділяється значна увага. Серед авторів, у працях яких досліджувалося поняття і зміст названого конституційного права, є: О. Б. Горова, А. М. Колодій, О. В. Негодченко, А. Ю. Олійник, В. Ф. Погорілко, О. В. Пушкіна, О. В. Совгіря, О. Ф. Фрицький, В. Л. Федоренко, Н. Г. Шукліна та ін. Право на особисту свободу досліджувалося в Україні як разом з основними правами, так і окремо, як самостійне конституційне право. Поняття конституційного права на свободу як систему можливостей особи в Україні досліджено недостатньо.

Метою дослідження є з'ясування поняття і ознак конституційного права людини на свободу.

Відповідно до мети, завданнями даного дослідження є: а) аналіз праць авторів щодо поняття і ознак конституційного права людини на конституційну свободу; б) формулювання поняття конституційного права людини на свободу; в) аналіз ознак конституційного права людини на свободу; г) формулювання висновків і рекомендацій.

Основний матеріал. Філософсько-правове розуміння свободи людини має давню історію. Аналіз наукових досліджень Античного періоду розвитку суспільства, епохи Середньовіччя, Відродження та Нового часу, а також в новітній філософсько-правовій думці дає змогу підтвердити історичне коріння виникнення і розвитку свободи людини. Свободу людини слід розглядати не тільки як філософську, але і як правову категорію, що поєднується у філософії права. Предметом філософії права є природне право, яке невід’ємне від природи самої людини та її свободи. Це означає, що пізнати філософію права людини на свободу без пізнання самої людини неможливо. Зародження ідей свободи людини можна спостерігати в філософії права Стародавнього світу та Середньовіччя. А. Ю. Олійник пропонує досліджувати виникнення і розвиток теорії свобод людини і громадянина за такими етапами: 1) ідеї свободи людини у Стародавній Греції і Стародавньому Римі; 2) свободи людини в умовах Середньовіччя і Нового часу; 3) новітній період розвитку свобод людини. В межах кожного з названих етапів можна досліджувати ідеї учених щодо їх природних, ліберальних чи етатичних підходів до розуміння свобод людини [1]. Вже в Біблії ми читаємо, що людина як біосоціальна істота має інтереси і потреби [2, с. 11–15]. Звідси інтереси, потреби, свобода їх пізнання та використання визначаються як певні соціальні блага, що покликані задовольняти людині її бажання.

Поняття свободи і конституційної свободи не співпадають. А. Ю. Олійник поняття свободи людини зводить до таких основних положень: а) свобода людини – це її можливість діяти на власний розсуд; б) діяльність конкретної людини має бути обмежена свободою іншої людини; в) межі свободи людини установлюють правові закони; г) видами свобод людини є громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні та ін.; д) діяльність суверенної влади має бути спрямована на забезпечення свобод людини; е) розвиток свободи особи в умовах ринкових відносин характеризується проявом лібералізму, пошуками оптимальних засобів забезпечення конституційних свобод людини як найвищої соціальної цінності [3]. Слід зазначити, що ознаки поняття свободи людини, що сформульовані А. Ю. Олійником, включають у себе елементи змісту і групування

свобод і не відображають теорію свободи від розуміння конституційної свободи. Поняття свободи, на нашу думку, вміщує і такі ознаки: а) вид і міра правомірної поведінки суб'єкта; б) обмеження свободи в інтересах суспільної потреби; в) регулювання свободи нормами Конституції та законів України та ін.

Так, О. Б. Горова, досліджуючи розвиток конституційних свобод, підкреслює той факт, що невключення до Конституції США 1787 р. особистих конституційних свобод стало причиною прийняття десяти поправок до Конституції США у вигляді «Білля про права» де були закріплені свободи віросповідання, слова і друку, мирних зібрань, вільного володіння зброєю, недоторканності особи, житла, паперів тощо [4, с. 47].

О. В. Негодченко, досліджуючи конституційне закріплення прав і свобод людини і громадянина, відмічає роль держави у забезпеченні меж конституційних свобод людини, недопущення порушення простору свободи як політико-правову функцію та головну мету. Він наголошує на необхідності гарантувати конституційні свободи людини та підкреслює роль держави і її органів у процесі гарантування конституційних свобод [5, с. 56–82].

А. М. Колодій та А. Ю. Олійник визначають конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина. На їхню думку, відповідно до Конституції України свободу людини, як юридичну категорію, характеризують такі основні риси: а) люди вільні від свого народження, й ніхто не має права порушувати їхні природні права, до того ж саме держава у демократичному суспільстві є головним гарантом свободи людини; б) людина вільна робити все, за винятком того, що прямо заборонено чинним законодавством; в) люди мають рівні можливості, що закріплені правом. Разом з тим свобода людини як об'єктивна реальність далеко виходить за межі, врегульовані правом, і має свої витoki в системі інших соціальних норм, що панують у демократичному суспільстві. У широкому розумінні свобода характеризує загальний стан людини, її соціальний статус. У вузькому, правовому тлумаченні свобода є можливістю людини вчиняти ті чи інші конкретні дії в межах, встановлених правом. Можливості такого роду, що надаються нормами чинного права, мають назву суб'єктивних прав людини [6, с. 170–171].

Цікаву думку з приводу ознак конституційних свобод оприлюднив А. Ю. Олійник. Він пише, що свобода кожної особистості, які складають народ будь-якої держави, є передумовою їх правового статусу, можливістю без якої не може бути реалізоване жодне суб'єктивне право. Звідси слід зробити висновок про те, що саме конституційні свободи людини і громадянина є передумовами реалізації їхніх конституційних прав. Набуття, володіння, користування і розпорядження конституційними благами можливе лише при наявності у людини і громадянина їх права на свободу. Конституційні свободи людини і громадянина складають окрему, провідну групу конституційних можливостей. Як правило, можливості активної і пасивної поведінки, що є передумовами набуття реалізації конституційних прав можуть бути виділені в окрему групу, яка, у свою чергу, передбачає більш детальне групування на види [7, с. 86–87]. В. Ф. Погорілко і В. Л. Федоренко досліджують конституційні свободи разом з правами і обов'язками. Під конституційними правами та свободами людини вони розуміють встановлену Конституцією України та гарантовану Українською державою міру можливої поведінки або діяльності особи (колективу осіб) з метою задоволення своїх законних потреб і інтересів у політичній, економічній, соціальній, культурній (духовній), екологічній, інформаційній та інших сферах суспільного життя. Вони розрізняють конституційні свободи, які характеризуються таким чином: 1) за сутністю: а) є найвищою соціальною цінністю; б) мають пріоритет відповідальності держави перед людиною; в) є найважливішою перемогою конституціоналізму щодо захисту людини від свавілля держави; 2) за змістом права володіння, користування, розпорядження політичними, економічними, соціальними, культурними (духовними) й іншими цінностями; 3) за формою є видом, способом поведінки або діяльності особи чи колективу осіб у суспільстві з метою задоволення своїх політичних, економічних, соціальних, культурних (духовних) потреб й інтересів [8].

В. Ф. Погорілко розглядає конституційні свободи як самостійні можливості, що мають певні відмінності від конституційних прав. На його думку, права є можливостями набуття, володіння, користування і розпорядження певними благами (політичними, економіч-

ними, соціальними, культурними та ін.) в межах і порядку, передбаченому конституцією і законами, то конституційні свободи є передумовами набуття таких благ. Чинна Конституція України закріплює загальносоціальну конституційну свободу (ст. 29), свободу пересування (ст. 33), свободу думки і слова, вільного вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34), свободу світогляду і віросповідання (ст. 35), свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації (ст. 36), свободу художньої, літературної, наукової і технічної творчості (ст. 54) та ін. [9].

О. В. Пушкіна підкреслює той факт, що в Конституції України (розділ II) закріплюється право на свободу. На її думку, особисті права людини і громадянина включають у свій зміст два види прав: а) право на життя; б) право на свободу. Аргументує О. В. Пушкіна свою позицію тим, що носієм і права на життя, і права на свободу є сама людина, як природна істота. Право на життя і право на свободу є абсолютними і характеризують носія названих прав такими ознаками: а) бути фізичною особою; б) бути вільною істотою [10, с. 132–134].

І. Б. Пробко, досліджуючи права, свободи та обов'язки людини і громадянина, пише про те, що вчення про свободу передбачає аналіз загальносоціального і юридичного розуміння цього явища. Свобода може бути досліджена як природний стан самої людини, як найвища її соціальна цінність, як право на свободу, як конституційна свобода. Соціальне розуміння свободи передбачає її співвідношення з мораллю, справедливістю, солідарністю, соціальною відповідальністю, недискримінацією, соціальним регулюванням, що обмежується системою соціальних норм. Юридичне розуміння свободи ґрунтується на співвідношенні з правом і її обмеженні правом. Розуміння свободи передбачає формулювання її ознак: 1) можливість людини мати власний вибір, що не залежить від будь-якої зовнішньої сили; 2) дається людям від природи; 3) має визначені межі; 4) враховується роль верховенства права при визначенні її меж. Ознакою свободи людини є те, що вона вільна від народження [11].

О. В. Совгиря та Н. Г. Шукліна не роблять чітких поділів на конституційні права і конституційні свободи, а розглядають їх разом,

виділяючи лише ті конституційні свободи, що чітко закріплені як свободи. Наприклад, свобода пересування, вільний вибір місця проживання (ст. 33), свобода літературної, художньої, наукової, технічної творчості (ст. 54). Інші свободи вони розглядають як право на свободу (наприклад, право на свободу думки і слова (ст. 34), право на свободу світогляду і віросповідання (ст. 35), право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації (ст. 36) тощо [12, с. 136–180].

О. Ф. Фрицький свободи людини і громадянина (конституційно-правова категорія) визначає як спроможність людини діяти відповідно до своїх інтересів і мети, як можливість власного, незалежного вибору того чи іншого рішення. Серед ознак конституційної свободи він називає такі: а) встановлені і гарантовані законом сфери автономії громадянина стосовно держави, державної влади та інших громадян; б) певні дії, волевиявлення, вираження думок щодо політичного порядку; в) невтручання держави та інших громадян у сферу особистих переконань [13, с. 162].

Проаналізувавши різні праці авторів щодо конституційних свобод, слід зауважити, що єдиної позиції щодо поняття і ознак конституційного права на свободу не існує. Поняття свободи виникає разом із поняттям людини і її природних прав. Конституційне поняття права на свободу виникло разом із його конституційним закріпленням. Авторами розглядаються філософське, загальносоціальне і юридичне розуміння свободи. В юридичному значенні розглядається регулювання свободи людини певною галуззю права. Конституційні свободи регулюються нормами конституційного права. Ознаками конституційного права людини на свободу можна назвати такі: а) вид і міра можливої поведінки (діяльності) суб'єкта права; б) поведінка (діяльність) закріплюється конституційними нормами; в) має основоположний характер у межах верховенства права; г) гарантується автономія від втручання з боку держави, її органів, суб'єктів громадянського суспільства тощо.

Проаналізуємо названі ознаки конституційного права людини на свободу. Під видом поведінки чи діяльності суб'єкта права слід розуміти активні чи пасивні діяння фізичної правосуб'єктної особи, яка вчиняє чи не вчиняє певні дії чи спілкується на власний розсуд,

без будь-чийого впливу, дотримуючись режиму законності в межах правомірної поведінки і не зачіпає інтересів і потреб інших суб'єктів права, діяльність, спрямовану на отримання соціальних благ при реалізації інтересів і потреб особистого, політичного, економічного, соціального, культурного та іншого характеру. Міра можливої поведінки (діяльності) суб'єкта права характеризується межею, встановленою діючими законами та деталізованою в підзаконних нормативно-правових актах. Наприклад, кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (ст. 34) [14].

Потребу регулювати суспільні відносини в інтересах конкретної людини, її об'єднань і спільнот слід характеризувати, як суспільне благо, що урегульоване нормами права. Норми права, що регулюють суспільні відносини людини щодо її свободи, містяться в законах, підзаконних нормативно-правових актах, міжнародних договорах, судових прецедентах та інших джерелах права. Провідне місце в системі нормативно-правових актів України щодо регулювання конституційних свобод людини належить Конституції України. Правове регулювання конституційних свобод здійснюється у другому розділі Конституції України. Конституційні норми закріплюють конституційну свободу і конституційне право на свободи. В юридичній літературі розглядають широке і вузьке регулювання конституційних свобод [15]. Вузьке регулювання конституційних свобод включає в себе конституційні норми, які закріплюють, що кожна людина має право на свободу (ст. 29). Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34). Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культури і ритуальні обряди, вести

релігійну діяльність (ст. 35). Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом (ст. 33). Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності (ст. 54). Пропонуємо щодо перерахованих вище свобод прийняти окремі закони з метою встановлення порядку їх реалізації.

Конституційне право на свободу має основоположний характер в межах верховенства права. Конституція України має вищу юридичну силу. Стаття 8 гарантує захист свобод шляхом звернення до суду та інших державних органів і міжнародних організацій (ст. 55). У разі спричинення моральної чи матеріальної шкоди порушеннями названих конституційних свобод відповідно до Конституції і законів України можливе відшкодування збитків (ст. 56). Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується (ст. 8).

Конституція і закони України гарантують автономію від втручання з боку держави, її органів, суб'єктів громадянського суспільства. Свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення свобод людини є головним обов'язком держави (ч. 2, ст. 3). Свободи людини є невідчужуваними та непорушними (ст. 21). Свободи людини, закріплені Конституцією України, не є вичерпними (ч. 1 ст. 22). Конституційні свободи гарантуються і не можуть бути скасовані (ч. 2 ст. 22). При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих свобод (ч. 3 ст. 22).

Таким чином, конституційне право на свободу – закріплений конституційними нормами на основі міжнародних стандартів і деталізований в діючих законах вид і міра можливої поведінки фізичної особи здійснювати діяльність автономно без будь-якого втру-

чання на отримання соціальних благ при реалізації інтересів і потреб особистого, політичного, економічного, соціального, культурного та іншого характеру.

Підводячи підсумок, сформулюємо такі **висновки і рекомендації**.

1. Конституційне право людини на свободу має такі ознаки: а) вид і міра можливої поведінки (діяльності) суб'єкта права; б) поведінка (діяльність) закріплюється конституційними нормами; в) має основоположний характер в межах верховенства права; г) гарантується автономія від втручання з боку держави, її органів, суб'єктів громадянського суспільства тощо.

2. Конституційне право на свободу – закріплений конституційними нормами на основі міжнародних стандартів і деталізований в діючих законах вид і міра можливої поведінки фізичної особи здійснювати діяльність автономно без будь-якого втручання на отримання соціальних благ при реалізації інтересів і потреб особистого, політичного, економічного, соціального, культурного та іншого характеру.

3. Запропоновані по тексту рекомендації сприятимуть удосконаленню реалізації конституційних свобод людини і громадянина.

Перелік літератури

1. Олійник А. Ю. Виникнення та розвиток теорій свободи людини в Україні. *Науковий вісник НАВС*. 2012. №4. С. 3–11.

2. Жоль К. К. Философия и социология права: учеб. пособие. Киев: Юриком Интер, 2000. 480 с.

3. Олійник А. Ю. Громадянські конституційні свободи особи у сфері новітніх технологій. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С. 32–38.

4. Горова О. Б. Розвиток інституту громадянських прав людини в джерелах права різних країн світу // Права та свободи людини: проблеми теорії, методології та практики (до 65-річчя проф. А. Ю. Олійника) / В. О. Боняк, О. Б. Горова, А. В. Самотуга [та ін.]; за ред. к.ю.н., доц. В. О. Боняк. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. С. 45–49.

5. Негодченко О. В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ України щодо забезпечення прав і свобод людини: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2003. 448 с.

6. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підручник. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 350 с.

7. Олійник А. Ю. Конституційні політичні свободи особи та їх забезпечення в Україні // Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: питання взаємодії: збірник наукових статей / відп. ред. О. О. Лов'як і І. С. Тимуш. Київ: Кандиба Т. П., 2017. С. 85–96.

8. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. проф. В. Л. Федоренка. 3-тє вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. В. Коваленка. Київ: КНТ, Видавництво Ліра-К, 2011. 532 с.

9. Погорілко В. Свободи конституційні // Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. Т. II. Права людини у контексті поліцейської діяльності. С. 1008.

10. Пушкіна О. В. Основні особисті права та свободи людини і громадянина з точки зору їх забезпечення чинним законодавством України. *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. 2005. № 1. С. 126–135.

11. Пробко І. Б. Поняття та класифікація конституційних прав, свобод і обов'язків людини та громадянина, гарантії їх реалізації. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua>.

12. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 632 с.

13. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 536 с.

14. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Поточна редакція від 30.09.2016 р.

15. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: монографія. Київ: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 472 с.

Транслітерація переліку літератури

1. Olijnyk A. Yu. Vy'ny'knennya ta rozvy'tok teorij svobody' lyudy'ny' v Ukrayini // *Naukovy'j visny'k NAVS*. – 2012. – # 4. – S. 3–11.

2. Zhol' K. K. Fy'losofy'ya y' socy'ology'ya prava: Ucheb. posoby'e. – K.: Yury'нком Y'nter, 2000. – 480 s.

3. Olijny'k A. Yu. Gromadyans'ki konsty'tucijni svobody' osoby' u sferi novitnix tehnologij / A. Yu. Olijny'k // Pravo i suspil'stvo. – 2017. – # 1. – S. 32–38.

4. Gorova O. B. Rozvy'tok insty'tutu gromadyans'ky'x prav lyudy'ny' v dzherelax prava rizny'x krainin svitu / O. B. Gorova // Prava ta svobody' lyudy'ny': problemy' teorii, metodologiyi ta prakty'ky' (do 65-richchya prof. A. Yu. Olijny'ka) / V. O. Bonyak, O. B. Gorova, A. V. Samotuga [ta in.]; za red. k.yu.n., docz. V. O. Bonyak. – Dnipropetrovs'k: Dniprop. derzh. un-t vnutr.. sprav; Lira LTD, 2014. – S. 45–49.

5. Negodchenko O. V. Organizacijno-pravovi zasady' diyal'nosti organiv vnutrishnix sprav Ukrayiny' shhodo zabezpechennya prav i svobod lyudy'ny': Monografiya. – D.: Vy'd-vo Dnipropetr. un-tu, 2003. – 448 s.

6. Kolodij A. M. Prava, svobody' ta obov'yazky' lyudy'ny' i gromadyany' na v Ukrayini: Pidruchny'k / A. M. Kolodij, A. Yu. Olijny'k. – K.: Vseukrayins'ka asociaciya vy'davciv «Pravova yednist'», 2008. – 350 s.

7. Olijny'k A. Yu. Konsty'tucijni polity'chni svobody' osoby' ta yix zabezpechennya v Ukrayini / A. Yu. Olijny'k // Reformuvannya zakonodavstva Ukrayiny' ta rozvy'tok suspil'ny'x vidnosy'n v Ukrayini: py'tannya vzayemodiyi. Zbirny'k naukovy'x statej / Vidpovid. red. O. O. Lov'yak i I. S. Ty'mush. – K.: Kandy'ba T. P., 2017. – S. 85–96.

8. Pogorilko V. F., Fedorenko V. L. Konsty'tucijne pravo Ukrayiny': Pidruchny'k / Za zag. red. prof. V. L. Fedorenka. – 3-vy'd., pererob. i doopr.; peredmovna prof. V. V. Kovalenka. – K.: KNT, Vy'davny'cztvo Lira-K, 2011. – 532 s.

9. Pogorilko V. Svobody' konsty'tucijni / V. F. Pogorilko // Mizhnarodna policejs'ka ency'klopediya: U 10 t. / Vidp. red. Yu. I. Ry'marenko, Ya. Yu. Kondrat'yev, V. Ya. Tacij, Yu. S. Shemshuchenko. – K.: Koncern «Vy'davny'chij Dim «In Yure», 2005. – T. II. Prava lyudy'ny' u konteksti policejs'koyi diyal'nosti – S. 1008.

10. Pushkina O. V. Osnovni osoby'sti prava ta svobody' lyudy'ny' i gromadyany'na z tochky' zoru yix zabezpechennya chy'nny'm zakonodavstvom Ukrayiny' / O. V. Pushkina // Naukovy'j visny'k Yury'dy'chnoyi akademiyi Ministerstva vnutrishnix sprav. – 2005. – # 1. – S. 126–135.

11. Probko I. B. Ponyattya ta klasy'fikaciya konsty'tucijny'x prav, svobod i obov'yazkiv lyudy'ty' ta gromadyany'na, garantiyi yix realizaciji / I. B. Probko // [http // irbis-nbuv.gov.ua](http://irbis-nbuv.gov.ua)

12. Sovgy'rya O. V. Konsty'tucijne pravo Ukrayiny': Navch. posibny'k / O. V. Sovgy'rya, N. G. Shuklina. – K.: Yurinkom Inter, 2008. – 632 s.

13. Fry'cz'ky'j O. F. Konsty'tucijne pravo Ukrayiny': Pidruchny'k / O. F. Fry'cz'ky'j. – K.: Yurinkom Inter, 2002. – 536 s.

14. Konsty'tuciya Ukrayiny': Zakon Ukrayiny' vid 28 chervnya 1996 r. // Vidomosti Verxovnoyi Rady' Ukrayiny'. – 1996. – # 30. – St. 141. Potochna redakciya vid 30.09.2016 r.

15. Olijny'k A. Yu. Konsty'tucijno-pravovy'j mexanizm zabezpechennya osnovny'x svobod lyudy'ny' i gromadyany'na v Ukrayini: Monografiya / A. Yu. Olijny'k. – K.: Alerta, KNT, Centr navchal'noyi literatury', 2008. – 472 s.

Олійник В. С. Кожна людина має право на свободу (конституційний аспект)

У статті досліджується поняття права людини на свободу. Аналізуються ознаки названого права, історія його розвитку, дається авторська оцінка конституційних норм, що закріплюють право людини на свободу. Пропонуються висновки і рекомендації.

Метою дослідження є з'ясування поняття і ознак конституційного права людини на свободу.

Дослідження конституційного права особи на свободу постійно знаходиться в полі зору науковців і має важливе теоретичне і практичне значення в науці конституційного права. Конституційне право на свободу як система конституційних можливостей людини є актуальною темою. Поняття конституційного права на свободу як систему можливостей особи в Україні досліджено недостатньо.

Конституційне право на свободу – закріплений конституційними нормами на основі міжнародних стандартів і деталізований в діючих законах вид і міра можливої поведінки фізичної особи здійснювати діяльність автономно без будь-якого втручання на отримання соціальних благ при реалізації інтересів і потреб особистого, політичного, економічного, соціального, культурного та іншого характеру.

Конституційне право людини на свободу має такі ознаки: а) вид і міра можливої поведінки (діяльності) суб'єкта права; б) поведінка (діяльність) закріплюється конституційними нормами; в) має основоположний характер у межах верховенства права; г) гарантується автономія від втручання з боку держави, її органів, суб'єктів громадянського суспільства тощо.

Ключові слова: конституційне право на свободу людини, конституційне право особи на громадянські свободи, конституційне право особи на політичні свободи, конституційне право особи на економічні і соціальні свободи, конституційне право особи на культурні свободи.

Олейник В. С. Каждый человек имеет право на свободу (конституционный аспект)

В статье исследуется понятие права человека на свободу. Анализируются признаки названного права, история его развития, дается авторская оценка конституционных норм, которые закрепляют право человека на свободу. Предлагаются выводы и рекомендации.

Целью исследования является выяснение понятий и признаков конституционного права человека на свободу.

Исследование конституционного права личности на свободу постоянно находится в поле зрения ученых и имеет важное теоретическое и практическое значение в науке конституционного права. Конституционное право на свободу как система конституционных возможностей человека является актуальной темой. Понятие конституционного права на свободу как систему возможностей личности в Украине исследовано недостаточно.

Конституционное право на свободу – закрепленный конституционными нормами на основе международных стандартов і деталізований в действующих законах вид и мера возможного поведения физического лица осуществлять деятельность автономно без какого-либо вмешательства на получение социальных благ при реализации интересов и потребностей личного, политического, экономического, социального, культурного и другого характера.

Конституционное право человека на свободу имеет такие признаки: а) вид и мера возможного поведения (деятельности) субъекта права; б) поведение (деятельность) закрепляется конституционными нормами; в) имеет основополагающий характер в рамках верховенства права; г) гарантируется автономия от вмешательства со стороны государства, его органов, субъектов гражданского общества.

Ключевые слова: конституционное право на свободу человека, конституционное право личности на гражданские свободы, конституционное право личности на политические свободы, конституционное право личности на культурные свободы.

Oliynik V. S. Everybody has a right on freedom (constitutional aspect)

In the article the concept of human right is probed on freedom. The signs of the adopted right, history of his development, are analysed, the author estimation of constitutional norms which fasten a human right on freedom is given. Conclusions and recommendations are offered.

A research aim is finding out of concepts and signs of constitutional human right on freedom.

Research of constitutional right for personality on freedom constantly is in sign of scientists and has important theoretical і practical value in science of constitutional right. Constitutional right on freedom as a system of constitutional possibilities of man is an actual theme.

Constitutional right on freedom – envisaged by constitutional norms on the basis of international standards and gone into detail in laws in force kind and measure of possible behavior of physical person to carry out activity autonomically without what – or interferences on the receipt of the social blessing during realization personal, political, economic, social, cultural and other interests and necessities.

A constitutional human right on freedom has such signs: a) kind and measure of possible behavior (to activity) of legal subject; b) behavior (activity) is fastened by

constitutional norms; c) has fundamental character within the framework of supremacy of right; d) an autonomy is guaranteed from interference from the side of the state, public organs, subjects of civil society.

Key words: *constitutional right on freedom of man, constitutional right for personality on civil liberties, constitutional right for personality on political freedoms, constitutional right for personality on cultural freedoms.*

Рекомендовано до опублікування на засіданні кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права Академії державної пенітенціальної служби України (протокол № 5 від 10.06.2018 р.).

Рецензент – доктор юридичних наук, професор Пекарчук В. М.